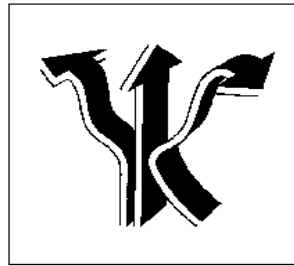

**МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ**

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
«ЕТИКА ТА ЕСТЕТИКА В ГАЛУЗІ ОСВІТИ»
(для магістрів)

Київ 2016

Підготовлено професором кафедри професійної освіти та управління навчальним закладом І.М. Найдьоновим

Затверджено на засіданні кафедри професійної освіти та управління навчальним закладом Українсько-Арабського інституту міжнародних відносин та лінгвістики ім. Аверроеса (протокол № 3 від 27 жовтня 2016 р.)

Схвалено Вченою радою Українсько-Арабського інституту міжнародних відносин та лінгвістики ім. Аверроеса Міжрегіональної Академії управління персоналом

Найдьонов І.М. Навчальна програма дисципліни «Етика та естетика в галузі освіти» (для магістрів). – К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2016.- 26 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни «Етика та естетика в галузі освіти», тематика та методичні вказівки до виконання контрольних робіт (рефератів), питання для самоконтролю, список літератури.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

В системі підготовки конкурентоспроможного спеціаліста в галузі освіти важливе місце сьогодні займає його етико - естетичне самовдосконалення. Етика і естетика є водночас і гуманітарними науками, і розділами філософії, в яких у специфічній формі знаходять відображення фундаментальні філософські проблеми – онтологічні, гносеологічні, етико - естетичні, праксеологічні. В той же час, етичне і естетичне виховання — це розділ педагогіки. Отже з урахуванням цього, вивчення програмного матеріалу ознайомить майбутніх освітян з основами етики та естетики, важливими процесом морально-естетичного самовдосконалення особистості.

У змісті програми розглядаються ейдос, тезаурус предмета етики та естетики, їх мета, завдання та функції на сучасному етапі суспільного розвитку, викладені свідчення з історії світової та української етично-естетичної думки. Подана характеристика вихідних категорій етики та естетики. Всебічно проаналізовані мораль та мистецтво як соціальні явища, їх функції, історичний розвиток. Значну увагу приділено морально-естетичній культурі особистості, психолого-педагогічним умовам її формування, сформовано головні аспекти значення в діяльності майбутнього фахівця.

Програмний матеріал включає основні технологічні аспекти навчального процесу засвоєння проблемних питань етики та естетики, формування загальнолюдських морально - естетичних умінь та навичок. При цьому враховано, що викладання етики та естетики у системі вищої освіти постійно вдосконалюється і трансформується під впливом об'єктивних і суб'єктивних чинників. Освітні потреби сьогодення зумовлюють необхідність викладання етичної та естетичної науки у взаємозв'язку з етизацією та естетизацією всіх сфер діяльності, з художньою культурою, творчістю та співтворчістю у мистецтві.

Мета вивчення навчальної - у доступній формі оволодіти сучасним науковим дидактичним матеріалом дисципліни «Етика та естетика в галузі освіти», подати студентам методичну допомогу в їх морально-естетичному самовдосконаленні.

Завдання навчальної дисципліни:

- розробити загальну методику організації вивчення навчальної дисципліни «Етика та естетика в галузі освіти»;
- сформулювати основні завдання засвоєння предмету згідно з вимогами сучасних стандартів, викладених у державних законодавчих і нормативних документах;
- визначити особливості організації та методів навчально-пізнавальної діяльності студентів, зміст лекційних, практичних і самостійних занять;
- надати узагальнено-визначені, обґрунтовані і зрозуміло висвітлені методичні поради щодо формування умінь та навичок етико - естетичного самовдосконалення особистості;
- надати допомогу майбутнім фахівцям у професійній діяльності щодо етико-естетичного виховання персоналу, здійснювати заходи, спрямовані на посилення згуртованості колективу, запобігання конфліктним ситуаціям.

У цілому навчальна програма підготовлена у відповідності з нормативними вимогами підготовки фахівця, що викладені у законодавчих та нормативних документах про вищу освіту

У процесі засвоєння змісту навчальної дисципліни студенти отримають **знання**: сутності, основних положень етики та естетики, їхньої ролі, місця в суспільстві, в діяльності спеціаліста; логіко-філософської структури курсу та морально-естетичного значення суто професійних чинників; етико-естетичних закономірностей, принципів та категорій, їх використання на практиці; змістовного аспекту морально-естетичного спілкування та діяльності особистості; особливостей етики та естетики професійної діяльності спеціаліста; морально-естетичних засад гуманізації суспільних відносин; способів оволодіння дидактичною технологією

морально-естетичного самовдосконалення, досвідом зберігання та передачі загальнолюдських базисних цінностей.

Вивчення навчального предмета передбачає формування у студентів **уміння:** пояснити феномен етичних та естетичних цінностей, їх ролі у людській життєдіяльності; оперувати морально-естетичними категоріями на підставі генезису соціально-культурологічного знання в історії людства, наукової спадщини мислителів світу, сучасних етичних та естетичних уявлень; вести, у випадку професійної необхідності, компетентний діалог з соціологами, педагогами, психологами по морально-етичним проблемам, а також експертами-мистецтвознавцями; володіти професійним етикетом, будувати свою поведінку у професійних і міжособистісних стосунках; визначати природу естетичного об'єкта та види естетичної цінності. Важливо створити у кожному ВНЗ, особисте, культурне етичне і естетичне середовище з метою розвитку інтелектуально-творчих етико-естетичних умінь студентів, засвоєння ними етичних та естетичних сенсорних еталонів, а саме: етичних і естетичних відчуттів, почуттів, сприймання, мислення, емоцій, волі тощо.

11. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ ПП	Назва змістового модуля і тем
1	Етика як наука про мораль.
Тема 1.	Предмет, завдання, провідні категорії етики.
Тема 2.	Моральні проблеми особистісної свідомості та діяльності
Тема 3.	Етика спілкування: суттєво-змістовний компонент, моральні виміри.
2	Наукові основи естетики.
Тема 4.	Естетика як наука і навчальна дисципліна.
Тема 5.	Естетична свідомість та діяльність: специфіка, структура.
Тема 6.	Мистецтво - основна форма естетичної діяльності людини.
3	Морально-етичне та естетичне самовдосконалення особистості.
Тема 7.	Етика та естетика в педагогічному процесі.
Тема 8.	Мета та зміст морально-естетичного самовдосконалення.
Тема 9.	Основні форми оптимізації процесу вдосконалення етико-естетичних якостей особистості.
Тема 10.	Методи та засоби морально-естетичного самовдосконалення.
Тема 11.	Організація та методика інтенсифікації морально-естетичного самовдосконалення.
Разом годин	82 години: лекцій – 22; практичні – 10; с/р – 50.

111. Зміст дисципліни за модулями

Змістовий модуль 1. Етика як наука про мораль..

Тема 1. Предмет, завдання, провідні категорії етики.

Перша тема даного модуля охоплює проблемні питання пов'язані з визначенням сутності, основного змісту завдань та предмету етики як науки. Серед них: проблема дефініції з точки зору суспільного розвитку і науки; проблема завдань як науки і духовної сфери особистості, суспільства; проблема етимології та предмету, зв'язку з іншими науками, інші. Дані проблеми досліджували науковці: Арістотель, М. Бердяєв, Боецій, Гегель, Епікур, І. Кант, Н. Макіавелі, Платон, Ф. Прокопович, Ж.-Ж. Руссо, Сенека, Г. Сковорода, В. Соловйов, Е.Фромм, Цицерон; українські дослідники сучасного етапу розвитку – Т. Аболіна, І. Бех, Л. Левчук, В. Лозовий, В. Малахов, В. Мовчан, О. Проценко, М.Тофтул, ін.

Науковцями визначено, що етика – це наука про закономірності, принципи формування та розвитку моральних нормативних форм поведінки, звичаїв, традицій прийнятих у відповідному суспільному середовищі, соціальній або професійній групі.

Основні категорії етики: «добро» і «зло», «обов'язок» і «відповідальність», «честь» і «гідність», «справедливість» і «відповідальність», «моральний вибір» і «моральний конфлікт», «сенс життя» і «щастя», «товариськість», «дружба», «любов».

Завдання етики: емпіричного рівня; теоретичного рівня; практично-прикладного рівня. Система методів дослідження. Мораль як предмет етики і соціальний феномен.

Література: Основна: 2, 6, 10, 12, 17, 19, 23, 27, 29, 33, 38.

Додаткова: 4, 6, 11, 15, 20, 17, 22, 24, 28, 33.

Тема 2. Моральні проблеми особистісної свідомості та діяльності.

Мораль як сфера суспільних відносин, і як спосіб регуляції суспільних відносин. Моральна свідомість і моральна діяльність. Рівні, зміст, форми, структура моральної свідомості. Моральні почуття людини. Громадянська, побутова, політична, естетична, релігійна свідомості. Зміст (сфери) і форми (обов'язок, відповідальність, сором, совість, гідність тощо) моральної свідомості. Моральні знання. Моральні переконання і потреби. Особистісна (самосвідомість) і суспільна. Функції моральної самосвідомості: осмислення, контролювання, санкціонування, критичний перегляд моральних настанов людської суб'єктивності. Форми моральної свідомості в якій людина виражає свої дії, мотиви і моральних якості: сором, совість, гідність, честь. Основні компоненти моральної свідомості: моральні норми (правила), принципи, ціннісні орієнтації, мотиваційні оцінки, самооцінки. специфічних понять суспільної моральної, справедливість, обов'язок, відповідальність.

Діяльність як специфічна людська форма активного ставлення до світу, способу буття людини її поведінки. Матеріальна і духовна діяльність. Система, змістовні компоненти людської діяльності: потребнісно - мотиваційний, операціональний, інформаційний, регулятивний. Структура моральної діяльності: потреба – інтерес - мотив – мета – засоби – діяльність – результат. Мотивація моральної поведінки в діяльності.

Література: Основна: 2, 6, 10, 12, 17, 19, 23, 27, 29, 32, 36.

Додаткова: 4, 6, 8, 14, 20, 22, 24, 26, 29.

Тема 3. Етика спілкування: суттєво-змістовний компонент, моральні виміри.

Спілкування як особлива форма людської взаємодії і міжособистісних взаємин, комунікативна діяльність. Специфіка спілкування. Мета, завдання спілкування. Між рольове та міжособистісне спілкування: сутність, специфіка. Рівні спілкування: фактичний; інформаційний; дискусійний;

сповідальний. Види спілкування: безпосереднє; опосередковане; пряме; побічне. Форми спілкування: діалог, монолог. Спілкування як суб'єкт-суб'єктні відносини із зворотним зв'язком: практичне; духовне; представницьке; групове. Спілкування людини з ілюзіорним та уявним партнером. Функції спілкування: інформаційно-комунікативна, регуляційно-комунікативна, афективно-комунікативна (ситуаційно - комунікативна). Невербальні вирази спілкування: екстра - пара лінгвістичні; оптично-кінетичні; проксеміка; міжособистісний простір; візуальний контакт. Інтерактивна та перцептивна сторони спілкування. Типи спілкування: етикетний; діловий; товариський; приятельський; інтимний; спілкування із самим собою. Культура моральної свідомості, моральних почуттів, моральної поведінки. Категоричний імператив. Зміст освітянського етикету.

Література: Основна: 2, 6, 10, 12, 17, 19, 23, 27, 29, 31, 37.

Додаткова: 3, 5, 11, 14, 17, 22, 24, 28, 33.

Змістовий модуль 2. Наукові основи естетики.

Тема 4. Естетика як наука і навчальна дисципліна.

Естетики як наука про сутність, зміст, закономірності розвитку, форми естетичного в природі і суспільстві, свідомості та діяльності людини, мистецтві та художній творчості. Предмет науки «естетика» - чуттєве пізнання навколишньої дійсності з її різноманітними напрямками: природою, суспільством, людиною та її діяльністю в усіх життєвих сферах в т.ч. виробничою. Естетика як навчальна дисципліна. Історичні закономірності розвитку мистецтва. Предмет мистецтва, художній образ, зміст і форми. Стель, художній образ, функції мистецтва. Зв'язки естетика з етикою, педагогікою, психологією. Основні функції естетики: соціально-перетворююча, етноформуюча, світоглядна, пізнавально - виховна, інформаційна, методологічна, комунікативна, інтегративна. Естетичні закони: свідомості і діяльності особистості. Естетичні поняття: почуття, смак, ідеал; окремі риси, які характеризують відтінки естетичних властивостей. Естетичні категорії: парні (прекрасне і потворне; трагічне і

комічне; низьке і високе) і непарні (зміст; форма; художній образ, метод; естетична свідомість, діяльність, культура тощо)

Література: Основна: 2, 6, 10, 12, 17, 19, 23, 27, 29, 30, 35.

Додаткова: 1, 2, 12, 15, 19, 23, 27, 32, 35.

Тема 5. Естетична свідомість та діяльність: специфіка, структура.

Естетична свідомість як відображення у психіці людини ідеальних образів дійсності, своєї естетичної діяльності, самої себе. Визначення, зміст, специфіка форм виразу свідомості в духовній сфері буття людини: політична свідомість, релігійна, наукова, етична, екологічна, естетична. Структурні компоненти змісту естетичної свідомості: естетичне почуття, естетичний смак і естетичний ідеал. Естетичні почуття як духовне утворення, певний рівень соціалізації індивіда, піднесення його потреб до істинно людських. Естетичне почуття як складний синтез зовнішніх (зір, слух, дотик, смак, нюх) і внутрішніх (почуття радості, колективізму, дружби, любові тощо) почуттів. Специфічні риси естетичного почуття. Естетичний смак як здатність людини до індивідуальної оцінки та добору естетичних цінностей, його характерні риси. Естетичний ідеал як конкретне уявлення про прекрасне, емоційне відображення найвищого порядку предмета або явища, його специфіка.

Естетична діяльність як специфічний вид практично – духовної (створення художніх творів мистецтва, фольклор, дизайн та ін.) і духовної (естетичне сприйняття, розуміння, судження та ін.) діяльності. Естетична діяльність по законам краси, за законами комічного її специфічні риси. Зміст, види естетичної діяльності: звукова, пластична, технічна. Змістовні напрямки естетична діяльності: художньо – практична; художньо-творча; художньо-технічна (дизайн); художньо-рецептивна (сприймання твору); рецепційно – естетична (сприйняття краси реального пейзажу); духовно – культурна; теоретичну (вироблення естетичних концепцій і поглядів) діяльність.

Література: Основна: 2, 6, 10, 12, 17, 19, 23, 27, 29, 35.

Додаткова: 3, 9, 12, 13, 17, 23, 27, 32, 36.

Тема 6. Мистецтво - основна форма естетичної діяльності людини.

Мистецтво як одна із форм суспільної свідомості, специфічного пізнання і відображення дійсності в конкретно-чуттєвих образах. Генезис мистецтва на шляху формування і розвитку. Титани епохи Відродження. Генезис мистецтва України. Мистецтво як художня творчість. Предметом мистецтва. Функції мистецтва: суспільно-перетворююча; соціальна; пізнавальна; сугестивна; передбачення; комунікативна; виховна. Структурні елементи мистецтва: художній образ, зміст, форми, стиль, метод. Художній образ: як категорія естетики; як специфічна сутність творчості митця; як форма мислення у мистецтві; як засіб відображення та моделювання дійсності. Структурні елементи змісту художнього твору: тема, ідея, емоційно-естетична оцінка зображуваних явищ. Художня форма як зовнішня оболонка та внутрішня структурна організація мистецького твору. Структурні компоненти художньої форми: матеріал, за допомогою якого створюється мистецький твір; структурні елементи: композиція, сюжет, зображувально-виражальні. Художній стиль як відносно стійка спільність основних ідейно-художніх ознак творчості. Художній метод як спосіб пізнання дійсності, та її художнє моделювання. Видова структура мистецтва: архітектура, скульптура, живопис, графіка, декоративно-прикладне мистецтво, музика, хореографія, театр, кінематограф, телебачення.

Література: Основна: 2, 6, 10, 12, 17, 19, 23, 27, 29, 30, 35.

Додаткова: 1, 8, 12, 16, 19, 23, 27, 32, 36.

Змістовий модуль 3. Морально-етичне та естетичне самовдосконалення особистості.

Тема 7. Етика та естетика в педагогічному процесі.

Професійна етика: сутність, зміст, види. Моральна оцінка професії. Професійна етика як моральні норми і правила, які регулюють відношення особистості до своїх професійних обов'язків, професійної честі і гідності, до колег у процесі життєдіяльності, до клієнтів. специфічних положень професійної етики. Функції професійної етики: пізнавальна; регулятивна;

ціннісно - орієнтаційна. Економічна етика: сутність зміст. Етика економічної діяльності бізнесмена, фінансиста – економіста, менеджера. Юридична етика. сутність, соціальні функції, специфіка. Управлінська етика: сутність, принципи, норми діяльності адміністративно-управлінського апарату.

Естетика як засіб ефективної професійної діяльності, її основні компоненти: загальна естетична культура спеціаліста, його естетика праці, побуту і поведінки. Структура естетичної культури спеціаліста-професіонала: естетична свідомість (ідеали, потреби, настанови, смаки, погляди); естетичні способи життєдіяльності (праця, побут, спілкування, поведінка). Значення в структурі так званих трьох «китів» акторської психотехніки: увага, увага, пам'ять. Своєрідність краси вільного часу, дозвілля спеціаліста. Краса офісів, торговельних комплексів, культурно-розважальних та виробничих споруд, їх зовнішній і внутрішній вигляд. Компоненти їх естетичного змісту: безпосередньо архітектурне рішення будови, загальної композиції, характеру і якості відділки, кольорової гами; якості меблів та предметів обстановки, ступінь їх естетичного вдосконалення; системи освітлення і форми світильників; художні достоїнства використані для прикрашення інтер'єру творами живопису, скульптури, предметами декоративно-прикладного мистецтва. Визначні компоненти одягу педагога – менеджера: покрій, кольорова гама, аксесуари, декоративні елементи.

Література: Основна: 2, 6, 10, 12, 17, 19, 23, 27, 29, 31, 36.

Додаткова: 2, 3, 6, 9, 11, 15, 18, 25, 39, 40.

Тема 8. Мета та зміст морально-естетичного самовдосконалення.

Етико – естетичні орієнтири професійного самовдосконалення спеціаліста: самостійність, здатність до морально-естетичної самореалізації, творча активність. Педагогічний процес самовдосконалення майбутнього спеціаліста, його компоненти: цільовий, стимуляційно-мотиваційний, змістовий, операційно-діяльний, контрольно-регулювальний і оціночно-результативний. Основних групи мотивів інтенсифікації самовдосконалення особистості: зовнішні, внутрішні і особистісні. Змістовні напрямки

самовдосконалення: самопізнання і самоосвіта, самовиховання і саморозвиток. Технологічні напрямки (етапи) процесу етико-естетичного самовиховання. Найзагальніші ознаки самостійного здобуття індивідуальних етичних та естетичних знань. Структурні елементи операційно-діяльного компоненту процесу морально-естетичного самовдосконалення. Форми цілісного навчально-пізнавального процесу самовдосконалення. Методи самовдосконалення: самоспостереження, самоаналіз, самооцінка, самопрогнозування, самозобов'язання, само переконування, самонавіювання, само наказ, само схвалення, само заохочення, самосуд. Засоби, етапи морально-естетичного самовдосконалення. Невідповідність між «Я – концепція реальна» і «Я – концепція ідеальна».

Культура морально-естетичного самовдосконалення особистості. Системність морально-етичного самовдосконалення. Культура самопізнання. Культура праці. Культура методів і засобів самовдосконалення. Культура розвитку пам'яті особистості. Культура умов, в яких здійснюється самовдосконалення. Принципи створення сприятливих умов для самовдосконалення. Бар'єри (перепони) професійного самовдосконалення майбутнього спеціаліста.

Література: Основна: 2, 6, 10, 12, 17, 19, 23, 27, 29, 32, 36, 38.

Додаткова: 1, 8, 12, 16, 19, 23, 27, 32, 36.

Тема 9. Основні форми оптимізації процесу вдосконалення етико-естетичних якостей особистості.

Формування духовно-етичного світу суб'єктів учіння, один із провідних напрямків навчально-виховного процесу в освітньому закладі. Психолого-педагогічні основи вузівського морального виховання в процесі самовдосконалення етичних якостей студентів. Моральне виховання як процес. Етичні виховні ситуації. Критерії технології процесу освітянського морального виховання: цільовий; наступності технологічних етапів; формування ставлень студентів до норм, правил, комунікативних умінь і навичок, які пропонуються; формування поглядів і переконань; формування

загально-професійної і спеціальної морально-етичної спрямованості майбутнього спеціаліста у процесі різноманітних видів індивідуально-самостійної, як етикетної, так і творчої діяльності; формування морально-етичних якостей особистості професіонала як об'єкта і суб'єкта само творення, самовдосконалення; зв'язку і залежностей між компонентами, які забезпечують інтенсифікацію всього процесу. Специфіка морального виховання у закладі освіти. Формування морально-етичних якостей майбутнього спеціаліста як самокерування. Принципи морального виховання у закладі освіти: єдності національного і загальнолюдського; морального виховання за умовами природо відповідності і культуро відповідності; активності, самодіяльності, творчої ініціативи студентів; демократизації та гуманізації процесу; єдності навчання і морального виховання в цілісному педагогічному процесі.

Прості і комплексні форми виховного процесу. Специфіка комплексних форм морального виховання. Диспут у системі форм морального виховання. Тематичні вечори і ранки в системі комплексних морально-виховних форми. засобів впливу. Методи виховного впливу та самовдосконалення. Найбільш типові групи суб'єктів учіння із різним відношенням до потреби в своєму самовдосконаленні. Методи самопізнання, планування роботи над собою, діяльність по реалізації програми самовдосконалення. Методи контролю за процесом самовдосконалення.

Література: Основна: 2, 6, 10, 12, 17, 19, 23, 27, 29, 33,37.

Додаткова: 3, 9, 12, 16, 19, 23, 26, 32, 39.

Тема 10. Методи та засоби морально-естетичного самовдосконалення.

Навчально-пізнавальна діяльність у системі естетичного самовдосконалення студента. Дидактично-виховна технологія формування цілей естетичного виховання студентів в процесі вивчення навчальних дисциплін: філософія; етика та естетика; культурологія; психологія і педагогіка; правознавство; менеджмент; методика викладання фінансово – економічних дисциплін. Музичне мистецтво, в різновидності його видів,

жанрів і стилів як засіб естетичного самовдосконалення суб'єкта учіння в процесі вивчення курсу «Культурологія».

Сутність, система, мета, завдання поза аудиторного естетичного виховання суб'єктів учіння. Основні психолого-педагогічні принципи поза аудиторної діяльності ВНЗ у процесі естетичного самовдосконалення майбутніх спеціалістів: добровільності; позитивної загальнолюдської суспільної направленості; ініціативи і самодіяльності; використання ігрових форм діяльності, романтичної символіки, емоційних ситуацій; комплексності; врахування вікових та індивідуальних особливостей; спадковості і традиційності. Фактори впливову на процес поза аудиторного вузівського естетичного виховання: психологічні; психолого-педагогічні; соціально-педагогічні. Організаційні форми процесу поза аудиторного естетичного виховання. Рівні технологічного забезпечення: організаційно-навчальний (факультативи, студентські клуби, об'єднання, гуртки); художньо-масовий (театралізовані: вечора відпочинку, КВК, народні свята, жіночі та чоловічі конкурси; тематичні - літературні, образотворчі музичні вечори; художня самодіяльність, екскурсії, фестивалі, турніри, традиційні свята); індивідуально-творчий (бесіди з комунікативним середовищем; зустрічі з цікавими людьми, самопізнання, самоаналіз, самооцінка тощо).

Література: Основна: 2, 6, 10, 12, 17, 19, 23, 27, 29, 30, 36, 38.

Додаткова: 4, 8, 10, 16, 21, 24, 28, 29, 37.

Тема 11. Організація та методика інтенсифікації морально-естетичного самовдосконалення.

Технологічні етапи інноваційного процесу морально-естетичного виховання студентів ВНЗ та їх самовдосконалення: розробка (створення, пошук або адаптацію) нових технологій; вивчення створеного; доопрацювання новацій авторами чи спеціалістами; упровадження в практику; подальший розвиток інноваційних технологій. Характеристика технології проблемного навчання. Змістові компоненти модульного навчання: логіко-технічний, психолого-технічний, соціотехнічний. Процес

ігрового або імітаційного навчання. Умови ефективності технології імітаційно-ігрового навчання: студенти оцінили ситуацію; зрозуміли зміст наданих їм ролей і прийняли їх; взяли участь у спільному обговоренні дій і дій інших учасників. Бально-рейтингові та кейсові методики. Етапи семінару у вигляді рольової гри. Шести крокова модель вирішення етико-естетичних проблемних ситуацій.

Інноваційні форми самовдосконалення морально-естетичних якостей майбутнього спеціаліста. Організаційна технологія проведення семінару за проблемно-пошуковим варіантом. Семінар за технологією дидактичної гри «Що? Де? Коли?». Організаційні технології колективних творчих справ (КТС).

Література: Основна: 2, 6, 10, 12, 17, 19, 23, 27, 29, 30, 32.38.

Додаткова: 1, 8, 12, 16, 19, 23, 27, 32, 36.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ, РЕФЕРАТІВ:

1. Етика як предмет наукового дослідження.
2. Етика як система знань.
3. Мораль в системі суспільної свідомості.
4. Функції моралі.
5. Проблеми моралі у сучасному світі.
6. Космізм та антропоцентризм в етичних вченнях первісних цивілізацій.
7. Чесноти шляхетної людини за часи Античності.
8. Трансформація уяв про чесноти за часи Відродження.
9. Суспільне благо та чесноти особистості в етичних вченнях доби Просвітництва.
10. Протиріччя між особистою та суспільною етикою.
11. Альтернативні концепції взаємовідношення добра і зла.
12. Проблеми морального вибору і оцінки вчинку.
13. Моральний зміст справедливості.
14. Задоволення, радість і щастя в системі моральних цінностей.
15. Моральне значення любові.

16. Вчинок як першоелемент моральної діяльності.
17. Взаємозв'язок моральної свідомості і діяльності.
18. Структура моральної свідомості.
19. Проблема співвідношення цілей і засобів діяльності.
20. Обов'язок і відповідальність в структурі моральної свідомості і діяльності.
21. Поняття етики спілкування, його особливості і види.
22. Невербальна та вербальна комунікації в процесі діалогічного спілкування.
23. Різноманіття передумов і вимірів людського спілкування: моральний аспект.
24. Моральна культура посадової особи.
- 25.** Етикет як складова культури поведінки.
26. Естетичне як вияв ціннісного ставлення людини до дійсності.
27. Художня діяльність людини.
28. Естетика в системі між предметних зв'язків.
29. Прекрасне та потворне в культурі.
30. Трагічне та фарс в історії
31. Основні поняття естетики Китаю та Індії.
32. Специфічні риси естетики арабо - мусульманських країн.
33. Естетичні уявлення основних шкіл елліністичної філософії.
34. Творчий доробок І.Я. Франка у розвиток пост гегелівської естетичної думки.
35. Основні тенденції розвитку естетики ХХ ст..
36. Мистецтво в системі духовної культури суспільства.
37. Диференціація та інтеграція мистецтва.
38. Соціальні функції мистецтва.
39. Принципи класифікації мистецтва.
40. Основний зміст творчості (за вибором студента того чи іншого митця).

41. Художні напрями в мистецтві ХІІ-ХХ ст..
42. Західноєвропейське мистецтво ХУІІ ст..
43. Мистецтво Франції ХУІІІ-ХІХ ст..
44. Образотворче та музичне мистецтво України ХІХ ст..
45. Український мистецький авангардизм та його доля.
46. Загально професійний кодекс поведінки спеціаліста.
47. Професійний обов'язок і професійна гідність спеціаліста.
48. Моральна регуляція ділових відносин.
49. Естетика праці спеціаліста.
- 50.** Вербальна і невербальна естетика комунікативних відносин.
51. Оціночно-результативний компонент процесу самовдосконалення особистості.
52. Етикет в системі морально-естетичної культури спілкування.
53. Моральна культура посадової особи (за спеціальністю студента).
54. Основні компоненти процесу естетичного самовдосконалення у вузі.
55. Естетична культура суспільства і особистості: сутність, зв'язок, специфіка.
56. Позитивна студентська життєдіяльність – ефективний засіб морально-естетичного самовдосконалення майбутнього спеціаліста.
57. Інноваційні форми, методи морально-естетичного самовдосконалення.
58. Індивідуальні підходи до самовдосконалення морально-естетичних якостей.
59. Основні принципи морально-естетичного самовдосконалення особистості.
60. Морально-естетичні якості і професійна кар'єра.

V. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Що являє собою етика? Об'єкт, предмет її дослідження.
2. Етичні категорії, поняття і форми.
3. Розкрийте зміст етичних знань.
4. Визначте зміст загальнолюдських принципів моралі.
5. Характерний зміст функцій моралі.
6. Розкрийте специфічні особливості взаємозв'язку моралі і права.

7. Мораль і політика: генезис взаємовідносин.
8. Мораль і бізнес: сучасні концептуальні погляди і практичні дії.
9. В чому сутність філософсько-етичних систем конфуціанства і даосизму?
10. Дайте характеристику основних етичних положення джайнізму і буддизму.
11. Визначте загальне і специфічне в етичних поглядах: Геракліта, Сократа і Платона.
12. Розкрийте основні положення етики Аристотеля.
13. Що основне, суттєве в християнській етиці?
14. В чому специфіка арабо - мусульманської етики?
15. Визначте основні специфічні риси етики епохи Відродження.
16. Розкрийте особливості етичної думки ХІХ ст.
17. В чому сутність протиріччя європейської етичної думки першої половини ХХ ст. ?
18. Основні положення сучасної загальнолюдської, гуманістичної етики.
19. Які загальні сутнісні риси категорії «добро».
20. Чи може зло виступати засобом здійснення добра? Обґрунтуйте Вашу думку.
21. Як взаємопов'язані сенс життя і щастя?
22. Розкрийте систему цінностей, які задають сенс життя.
23. Обґрунтуйте щастя як взаємодію об'єктивного і суб'єктивного.
24. Чому людська мораль засуджує самогубство?
25. Визначте взаємозв'язок етичних категорій «товариськість», «дружба», «любов».
26. Визначте взаємозв'язок моральної свідомості і самосвідомості особистості.
27. Розкрийте співвідношення морального обов'язку і совісті.
28. Дайте характеристику сутності, специфіки честі і гідності людини.
29. За яких обставин, на Вашу думку, сумлінне виконання службових обов'язків може бути моральним вчинком.
30. Які погляди, співвідношення цілей і засобів діяльності, Ви б підтримали?
31. Що, на Вашу думку, є важливішим для моральної оцінки вчинку – мотив чи результат? Чому?
32. Охарактеризуйте зміст, функції етики спілкування.
33. Розкрийте змістовий аспект типів та видів спілкування.
34. Обґрунтуйте взаємозв'язок і взаємообумовленість основних змістових напрямів моральної культури спілкування.
35. Визначить основні риси змістових положень етикету.
36. Розбудуйте схему залежності ефективності спілкування від його принципів.
37. Розкрийте поняття «естетика», охарактеризуйте предмет її дослідження.

38. Визначте сутність, зміст та функції естетики.
39. Як співвідносяться поняття «краса», «прекрасне», «ідеал»?
40. Основний зміст категорій естетики.
41. Визначте сутність, основний зміст, специфіку естетичної свідомості.
42. Розкрийте основні особливості естетичного смаку і естетичного ідеалу.
43. Дайте характеристику естетичної діяльності особистості.
44. Як розуміти предмет і види естетичної діяльності?
45. Які специфічні особливості сутності, змісту предмету та завдань мистецтва?
46. Розкрийте основний зміст функцій мистецтва.
47. З'ясуйте сутність, специфіку видів мистецтва.
48. Розкрийте жанрову структуру образотворчого мистецтва.
49. Сутність, основний зміст мистецтва первісного суспільства.
50. Характерні риси мистецтва Стародавніх Східних цивілізацій.
51. Естетика давньогрецького мистецтва.
52. Пам'ятки мистецтва Стародавнього Риму.
53. Мистецькі надбання Візантії.
54. Мистецтво Київської Русі.
55. Монументальна архітектура, скульптура Західноєвропейського Середньовіччя.
56. Архітектура, скульптура епохи Відродження.
57. Живопис раннього Відродження.
58. Основний зміст творчості Леонардо да Вінчі.
59. Характерні особливості творчості Рафаеля.
60. Творчі здобутки Мікеланджело.
61. Визначте специфічні риси естетичної діяльності Лоренцо Берніні.
62. Основний зміст творчості Пітера Рубенса.
63. Естетичні риси у творчості Рембранда.
64. У чому складність і протиріччя творчості Антуана Ватто?
65. Реалістична направленість естетичної діяльності Шардена.
66. Специфіка творчості Франсіско Гої.
67. Характерні риси творчості Л. Жемчужникова, І. Соколова
68. Специфічні особливості творчості Джона Констебела.
69. Художня творчість Делакура.
70. Художники-реалісти: С. Васильківський, К. Крижицький, К. Устинович.
71. Українські скульптори: Л. Позен, П. Забіла, М. Микешин.
72. Характерні риси творчості Казимира Малевича.
73. Основний зміст творчості Пабло Пікассо.
74. Характерні риси творчості Сальвадора Далі.
75. Український скульптор О. Архипенко.
76. Художня творчість Тетяни Яблонської.
77. Визначте сутність, основні змістовні напрямки, специфіку професійної етики.

78. Обґрунтуйте основні складові естетики професійної діяльності спеціаліста.
79. Педагогічний процес морально-естетичного самовдосконалення фахівця.
80. Культура самовдосконалення особистості, її основні прикмети.
81. Сутність, зміст об'єктивних та суб'єктивних бар'єрів самовдосконалення.
82. Морально-естетичне самовдосконалення студентів у процесі навчання.
83. Специфіка вузівських виховних форм морально-естетичного самовдосконалення?
84. Основні методи самовдосконалення морально-естетичних якостей фахівця.
85. Специфіка ціле покладання в системі естетичного самовдосконалення.
86. Роль і місце образотворчого мистецтва в процесі естетичного самовдосконалення.
87. Поза аудиторне морально-естетичне виховання в ВНЗ: цілі, основні принципи.
88. Індивідуально-творчий рівень морально-естетичного самовдосконалення.
89. Основні технологічні блоки програми етико-естетичного тренінгу.
90. Інноваційної методики форм процесу етико – естетичного навчання.

VI. СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Бех І.Д. Виховання особистості .- К., Либідь .- 2003.
2. Блощинська В. Практикум з етики. - Івано-Франківськ, 2001.
3. Бродецький О.Є. Етика й естетика: Навч.- метод. посібник. – Чернівці: Рута, 2005. – 315 с.
4. Бычков В.В. Эстетика .- М., 2002.
5. Гребеньков Г.В., Фіолевський Д.П. Юридична етика: Навч. посібник для студ. вищих навч. закл. – 2-е вид., випр. – К.: Алерта, 2010. – 246 с.
6. Гуревич П.С. Эстетика. Учебник для ВУЗов. – М.: ЮНИТИ, 2009. –564 с.
7. Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХ1 століття)
8. Дружинина В.Ф., Дёмина Л.А. Этика .- М., 2005.
9. Эстетика /За ред. Л. Левчук.- К., 2005. . – 341 с.

10. Естетика: Навч. посіб. /М.П. Колесніков та ін. За ред. В.О. Лозового - К., 2003.
11. Етика: Учебник для ВУЗов./ Под ред. А.А. Гусейнова, Е.Л. Дубко. – М.: Гардарики, 2010. – 542 с.
12. Етика: Навч. посіб./ В.О.Лозовой, М.І. Панов, О.А. Стасевська та ін.; За ред. проф. В.О. Лозового. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 224 с.
13. Євтух М. Б. Нові технології навчання. - К., МАУП, 2003.
14. Законодавство України про освіту. - К., МАУП.- 2002.
15. Збірник нормативних актів України щодо організації навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі. – К., МАУП.-2003.
16. Закон України «Про освіту» .
17. Закон України «Про вищу освіту».
18. Зеленкова И.Л. Этика: Учебное пособие для студентов учреждений, обеспечивающих получение высшего образования. – 3-е изд. – Мн.: Тетра Системс, 2008. – 351 с.
19. Карамушка Л.М. Психологія управління : навч. посіб. - К. : Міленіум, 2003. - 344 с.
20. Левчук Л.Т., Панченко В.І., Оніщенко О.І., Кучерюк Д.Ю. Естетика: Підручник./ Л.Т. Левчук (заг. ред.). – 2-е вид., доп. і перероб. – К.: Вища школа, 2006. – 436 с.
21. Лозовой В.О. Професійна етика юриста .- Х., 2004.
22. Ломачинська І.М. Професійна етика .- К., 2005.
23. Малахов В. Етика: Курс лекцій: навч. посіб - 4-те вид.- К., 2002. - 384 с.
24. Малахов В.А.Етика спілкування: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. –К.: Либідь, 2006. – 386 с.
25. Маралов В.Г. Основы самопознания и саморазвития .- М., 2004.
26. Мишаткина Т. Этика.- Мн., 2003.
27. Мишаткина Т. Педагогическая этика .- Ростов н/Дону., 2004.

28. Мовчан В.С. Етика: Навчальний посібник. – 3-тє вид., випр. і доп. –К.: Знання, 2007. – К., 2007. 412 с.
29. Найдьонов І.М. Етика-естетика: дидактичний зміст: Навчальний посібник.- Кондор, 2011.- 550 с.
30. Никитина И.П. Эстетика: Учебное пособие. – М.: Высшая школа, 2008. –767с.
31. Проценко О.П. Етикет в просторі практичної філософії. - Х., 2002.
32. Савельєв В.П. Етика: навч. посіб. - Львів, 2005.
33. Сагайдак О.П. Дипломатичний протокол та етикет. - К., 2005.
34. Скрипник А.П. Этика. Учебник. - М., 2004.
35. Сморгж Л.О. Естетика: навч. посіб. - К., 2005.
36. Статінова Н.П. Етика бізнесу. - К., 2001.
37. Столяренко Л. Психология и этика деловых отношений. - Ростов н/Дону, 2003.
38. Тофтул М.Г. Етика: Підручник / М.Г. Тофтул –Житомир: Видавництво

Додаткова

1. Андрущенко Т. Феномен естетичного (філософськи - історичний аналіз) [Текст] – К.: Знання України, 2007. –270 с.
2. Артемова Л.В. Історія педагогіки України .- К.: 2006.- 345с.
3. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація. - К.: 2006.
4. Збірник нормативних актів України щодо організації навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі. – К.: МАУП, 2003.
5. Етос і мораль у сучасному світі / Аболіна Т.Г., Єрмоленко А.М., КисельоваО.О. та ін. –К.: Вид. ПАРАПАН, 2004. –200 с.
6. История этических учений: Учебник./ Под редакцией А. Гусейнова. –М.: Гардирики, 2007. – 456 с.
7. Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації. –К.: Лібра, 2001. - 400 с.

8. Ілляшенко, С.М. Управління інноваційним розвитком: навч. посібник / С.М. Ілляшенко. - 2-ге вид., перероб. і доп. - Суми: ВТД «Університетська книга»; К.: ВД «Княгиня Ольга», 2005. - 340 с.
9. Камінський А.Г. Основи естетики. –Тернопіль, Економічна думка, 2008. – 218 с.
10. Капто А. Профессиональная этика / Институт социально-политических исследований РАН. –М., 2006. –800 с.
11. Кант И. Лекции по этике. –М.: Республика, 2000. -237 с.
12. Культурологія. Навч. посіб. /За ред. В.М. Пічі.- Львів., 2003.
13. Культурологія: теорія та історія культури. Навч. посіб. /За ред. І.І. Тюрменко, О.Д. Горбуліна.- К., 2004.
14. Лесечко, М.Д. Психологія прийняття управлінських рішень і створення ефективних команд: навч. посібник / М.Д. Лесечко, А.О. Чемерис, Р.М. Рудніцька. - Львів: ЛРІДУ УАДУ, 2003. - 300 с.
15. Малахов В.А., Мулярчук Є.І., Жулай В.Д., Савельєва М.Ю. Цивілізаційні виміри моральності: Зміна парадигм / НАН України, Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди. –К.: Наукова думка, 2007. – 676 с.
16. Найдьонов І.М. Навчально-методичний комплекс дисципліни “Основи психології та педагогіки”: Навч. посіб. Видан. 2-ге, перероб. та доп.- К.: 2009. – 280 с.
17. Найдьонов І.М. Інтерактивне навчання в системі підготовки менеджера освітніх організацій. У збір. Освіта у ХХІ столітті: шляхи розвитку. Вип. 2 // МАУП. – К.: ДП “Видавничий 0-72 дім “Персонал”, 2010.
18. Найдьонов І.М. Шляхи інтенсифікації педагогічного процесу етико-естетичного самовдосконалення майбутнього менеджера. /Наукові праці МАУП. Випуск 44 (1-2015).- С. 51-60.
19. Найдьонов І.М. Викладання фінансово-економічних дисциплін: методика, технологія, управління .- К.: «Центр учбової літератури», 2014.- 730 с.

20. Новіков Б. В. Творчість як спосіб здійснення гуманізму. Монографія. – К.: Видавець ПАРАПАН, 2005. –332 с.
21. Основи професійної етики та естетичної культури: до проведення масових заходів та спортивних змагань: навч. посіб. / за заг. ред. Петрової Г.М., Кумеди Т.А. – К.: КНТ, 2012. –192 с.
22. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія управління : посіб. - К. : Академвидав, 2003. - 568 с.
23. Павлова О.Ю. Онтологічний статус естетичного досвіду. –К.: Вид. ПАРАПАН, 2008. –262 с.
24. Палеха Ю.І. Етика ділових відносин: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. –К.: Кондор, 2008. –354 с.
25. Пашкевич О.В. Основы проектирования педагогической технологии. Взаимосвязь теории и практики: Учеб.-метод. пособие.- М.: 2013.- 76 с.
26. Педагогічна майстерність: Підручник //За ред. І.А. Зязюна .- К., 2002.
27. Поліщук О.П. Художнє мислення: естетико-культурологічний дискурс: Монографія. –К.: Вид. ПАРАПАН, 2007.–208 с.
28. Повна енциклопедія етикету / О. Кривошей (авт. - уклад.)- Донецьк: Глорія Трейд, 2010. - 384с. : іл.
29. Резніченко В.І., Михно І.Л. Довідник-практикум офіційного, дипломатичного, ділового протоколу та етикету. - К., 2003.
30. Роменец В.А. Жизнь и смерть: постижение разумом и верой. -К.: Либідь, 2003.- 213 с.
31. Роулз Дж.Теорія справедливості / Пер.з англ. О.Мокровольський. –К.: Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2001. - 822 с.
32. Скальська Д.М. Естетика. Естетика постмодерної доби: Навч пос. для студентів вищих навчальних закладів / Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу. Кафедра філософії. –Івано-Франківськ: Факел, 2008. –132 с.
33. Токарчик Роман. Юридична етика: [монографія]: пер. з польської / Роман Токарчик. – Вид. т-те, випр.–К.: Таксан, 2009. – 355 с.

34. Трухин И.А. Прихотливые тропы современной морали.–К.: Центр учебной литературы, 2007. – 463 с.
35. Управление кафедрой.- М.: 2009.- 607 с.
36. Управление факультетом.- М.: 2008.- 696 с.
37. Чмут Т.К., Чайка Г.Л.Етика ділового спілкування: Навчальний посібник. –6-те вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2007.–336 с.
38. Шек Г. Зависть. Теория социального поведения / В.Кошкин (пер. с англ.); Ю.Кузнецов (ред. пер.). –М.: ИРИСЭН, 2008. – 537 с.
39. Шеломенцев В.М. Етикет і сучасна культура спілкування. – К.: Лібра, 2003. - 424 с.
40. Шестовалова Л.М. Самогубство як явище: Науковий нарис. – К.: НАВСУ, 2000. – 246 с.